

ΧΑΡΙΣ ΑΛΕΞΙΟΥ / ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ 3 CD+ 1 DVD

DVD
AMERICAN BEAUTY

Ο ΚΕΒΙΝ ΣΠΕΪΣΙ
ΚΑΙ Η ΑΝΕΤ ΜΠΕΝΙΓΚ
ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΟΥΝ
ΣΤΟ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ
ΤΩΝ 5 ΟΣΚΑΡ

ΣΗΜΕΡΑ
ΤΟ 3ο CD

COOK BOOK

#30: Αγάπη είσαι του παιδιού,
λαχτάρα του μεγάλου, σοκολατίτσα
μου γλυκιά, υγείας κι αμυγδάλου!
Μια ωδή στη σοκολάτα.

ΕΘΝΟΣ

€ 2,00*
€ 4,00**

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ 05/12/10

*με π.ρ. προσφοράς

**με π.ρ. προσφοράς

SUPERLEAGUE

ΣΤΗ
ΣΕΝΤΡΑ
ΤΟΥ ΣΔΟΕ
ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ
ΜΕ 6 ΕΚΑΤ. €...

>> 41

Η ΜΑΦΙΑ ΤΗΣ ΜΠΑΛΑΣ

ΝΕΑ ΛΙΣΤΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΔΙΩΧΝΟΥΝ 2.350

ΕΝΩ ΠΡΟΣΛΑΜΒΑΝΟΥΝ 300 ΣΤΟΝ ΟΣΕ

ΖΗΤΑ ΤΗΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

Μπλόκο από τρόικα

στη συμφωνία (;) Λούκας-κοινωνικών εταιρών

- ▶ Θα ισχύσουν τουλάχιστον έως τη λήξη του Μνημονίου το 2013
- ▶ Απορρίπτει την αυτόματη επέκταση των κλαδικών συμβάσεων

Τ ΕΛΕΣΙΓΡΑΦΟ στέλνει η τρόικα προς την κυβέρνηση για πιστή εφαρμογή του Μνημονίου, το οποίο προβλέπει τις επιχειρησιακές συμβάσεις και την κατάργηση της αυτόματης επέκτασης των κλαδικών συμβάσεων. >> 6-7

ΟΙ ΑΝΑΤΡΟΠΕΣ ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ & ΣΤΑ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΠΟΛΥΤΕΚΝΩΝ >> 42

ΕΥΝΕΤΕΥΕΝ
ΕΙΣΟΥΡΙΑΡΑ-ΧΑΙΡΟΥΣΒΕΛΗ

ΥΠΑΡΧΕΙ
ΦΩΣ
ΣΤΗΝ ΑΚΡΗ
ΤΟΥ ΤΟΥΝΕΛ

>> 31-33

ΝΕΟΣ ΕΜΦΥΛΙΟΣ
ΠΑΣΟΚ
εναντίον
...ΠΑΣΟΚ
για τις ΔΕΚΟ

Αντιμέτωπο με τον... εαυτό του στον ευρύτερο δημόσιο τομέα βρίσκεται το κυβερνών κόμμα. >> 12

ΤΟ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΤΗΣ ΝΤΟΡΑΣ

ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΕΝΑ
ΚΙΝΗΤΟ... ΔΩΡΟ
ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΜΕΛΟΣ

>> 18

Σκέφτηκες ποτέ ότι η πιο λαμπρή επένδυση είναι ο ήλιος;

Βλ. σελίδα 19

ΤΖΑΚ ΠΟΤ

Τζοκέρ

€ 1.200.000
τουλάχιστον

ΠΡΟΤΟ

€ 450.000
τουλάχιστον

Κατάθεση δελτίων έως 20:30 την Κυριακή 5 Δεκεμβρίου

Ο ΑΠΟΡΡΗΤΟΣ
ΦΑΚΕΛΟΣ
ΤΗΣ CIA

ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

Πραξικόπημα στην Αθήνα το 1981 ήθελαν οι Αμερικανοί!

>> 22-25

Συγκλονιστικά στοιχεία περιέχει το βιβλίο των Μιχάλη Ιγνατίου και Μάρκου Ευρυβόδη.

2000-2008
ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

«ΧΟΡΗΓΕΣ»
ΣΕ ΕΛΛΗΝΕΣ &
ΚΥΠΡΙΟΥΣ ΑΠΟ
ΤΗΝ ΠΡΕΣΒΕΙΑ
ΤΩΝ ΗΠΑ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ ΓΚΙΚΑΣ ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗΣ

ΥΠΑΡΧΕΙ ΦΩΣ ΣΤΗΝ ΑΚΡΗ ΤΟΥ ΤΟΥΝΕΛ

Την περασμένη Πέμπτη που βρεθήκαμε, η ανησυχία για το μέλλον του ευρώ έδινε τον τόνο στην ειδησεογραφία. Στην αγορά κυκλοφορούσαν φήμες για κίνηση-έκπληξη από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, οι «Financial Times» αποκάλυπταν ότι το πρώτο ευρωομόλογο βρίσκεται προ των πυλών, η αμερικανική κυβέρνηση εμφανιζόταν διατεθειμένη να ενισχύσει τον ευρωπαϊκό μηχανισμό στήριξης μέσω επιπλέον χρηματοδότησης του ΔΝΤ.

Αυτό το μπλεγμένο κουβάρι, που περιέπλεκε ακόμα περισσότερο ο θολός ορίζοντας της ελληνικής οικονομίας, δοκιμάσαμε να ξεμπλέξουμε με τη βοήθεια δύο γνωστών Ελλήνων οικονομολόγων: του καθηγητή Οικονομικών του Πανεπιστημίου Αθηνών Γιάννη Στουρνάρα, ο οποίος κατέχει και τη θέση του γενικού διευθυντή του ΙΟΒΕ, και του καθηγητή χρηματοοικονομικής του πανεπιστημίου Πειραιά και οικονομικού συμβούλου της Eurobank Γκίκα Χαρδούβελη.

Προτιμήσαμε να ξεκινήσουμε από τα βαθιά. Ζητήσαμε, έτσι, από τους συνομιλητές μας ένα σχόλιο όχι για το παρελθόν ή για το παρόν, αλλά για το μέλλον της χώρας, που μόνο ευσέως δεν διαγράφεται. «Ισχύει η εκτίμηση», ήταν το πρώτο ερώτημα, «ότι για να αντιμετωπίσουμε σε βάθος χρόνου την κρίση, η ελληνική κοινωνία θα πρέπει να αποδεχτεί ένα επίπεδο ζωής σαν αυτό που είχε προ δεκαπενταετίας».

Όπως συνέβη πολλές φορές σ' αυτή τη συνέντευξη, και οι δύο δεν θέλησαν να εξωραίσουν την κατάσταση. «Σαφώς και θα πρέπει να αποδεχτούμε ένα άλλο επίπεδο ζωής», ήταν η απάντηση του Στουρνάρα. «Το πόσα χρόνια θα πάμε πίσω, θα εξαρτηθεί». Αλλά και ο Χαρδούβελης, παρά το γεγονός ότι δηλώνει «περισσότερο αισιόδοξος», δεν διστάζει να υπογραμμίσει ότι «η επόμενη δεκαετία θα είναι η δεκαετία των ισχνών αγελάδων. Αυτή, όπου θα πληρώσουμε τις υπερβολές του παρελθόντος...».

«Δηλαδή», παρατηρώ, «δεν βλέπετε φως στην άκρη του τούνελ». Αντιδρούν ταυτόχρονα: «υπάρχει φως», λένε και οι δύο. Ζητούν, ωστόσο, «πιο στιβαρό χέρι» - η έκφραση ανήκει στον Στουρνάρα - ώστε «να γίνουμε έστω και τώρα», όπως λέει ο Χαρδούβελης, «μια χώρα ευρωπαϊκή».

Δύο γνωστοί οικονομολόγοι σχολιάζουν τις διεθνείς εξελίξεις, παίρνουν θέση για την κρίση του ευρώ και αποτιμούν τις προσπάθειες για την αντιμετώπιση του ελληνικού προβλήματος

► Τελικά, είναι προς όφελος της χώρας ή εις βάρος της η διεθνής οικονομική συγκυρία; Για να το πω διαφορετικά, το γεγονός ότι στο κλαμπ των επιτηρούμενων μπαίνουν κι άλλοι, όπως σήμερα οι Ιρλανδοί ή αύριο οι Πορτογάλοι, μήπως χαλαρώνει τη λαβή εις βάρος μας;

Γ. ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ: Να σας πω: Υπάρχουν δύο διαφορετικές απόψεις. Εγώ θεωρώ ότι είναι μάλλον προς όφελός μας και όχι με την έννοια ότι μοιράζονται κι άλλοι τη μιζέρια μας. Μας ευνοεί το γεγονός ότι η Ευρώπη συνειδητοποιεί πλέον τι προβλήματα συνεπάγεται το να έχεις ένα κοινό νόμισμα χωρίς να διαθέτεις κοινές πολιτικές.

ΓΚ. ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗΣ: Βραχυπρόθεσμα, ό,τι αναστατώνει τις αγορές έχει αρνητικές επιπτώσεις και σε μας. Μακροπρόθεσμα, συμφωνώ με τον Γιάννη. Οι εξελίξεις σε πολλές χώρες ταρακουνούν τους πολιτικούς και τους ωθούν να κάνουν κάτι για τον δημοσιονομικό μηχανισμό που έλειπε. Οι Ευρωπαίοι πίστευαν στο παρελθόν ότι για τη διατήρηση της ευρωζώνης αρκεί να έχεις ανεξάρτητη Κεντρική Τράπεζα και Σύμφωνο Σταθερότητας. Αλλά δεν φτάνει...

[Συζητάμε ώρα για τα προβλήματα της ενωμένης Ευρώπης. Και οι δύο θεωρούν εξαιρετικά προβληματικό το γεγονός ότι ένα ομοσπονδιακού χαρακτήρα σύστημα, όπως αυτό της ευρωζώνης, δεν είναι εξοπλισμένο με εσωτερικούς μηχανισμούς μεταφοράς πόρων από τους ισχυρούς προς τους αδύναμους. Ο Γιάννης Στουρνάρας έχει την ελπίδα ότι «τελικά η πολιτική διάσπαση θα επικρατήσει, χωρίς αυτό να σημαίνει», όπως λέει, ότι «η Γερμανία θα βγάλει τα λεφτά από την τσέπη και θα τα δίνει σε όποιον τα έχει ανάγκη». Τον ερωτώ πώς ακριβώς το εννοεί. «Ο Βορράς», λέει, «έχει τόσα πλεονάσματα όσα ελλείμματα έχει ο Νότος. Μέχρι σήμερα την αναδιανομή την έκανε η αγορά. Τώρα, καλούνται να την κάνουν οι πολιτικοί με τους μηχανισμούς που θα δημιουργήσουν».

Κύριε Χαρδούβελη, πώς είναι δυνατόν η ΕΚΤ να δανείζει τις τράπεζες με 1% και να αρνείται να κάνει το ίδιο και με τις χώρες-μέλη της Ε.Ε.; Πώς δικαιολογούνται επιτόκια σαν αυτά που πληρώνουμε εμείς ή που καλείται τώρα να καταβάλει η Ιρλανδία;

ΓΚ.Χ.: Είναι μέρος της συνθήκης...

Οι συνθήκες είναι για να αλλάζουν...

ΓΚ.Χ.: Εννοείται. Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, ωστόσο, είναι ένας μηχανισμός που δεν γίνεται να μπλέξει με την πολιτική και με τις

Επρεπε να πιούμε το πικρό ποτήρι άγαρμπα και γρήγορα. Τώρα, όμως, οι ξένοι εκπλησσονται μαζί μας

Γκ. Χαρδούβελης

Ουδέν κακόν αμιγές καλού... Και οι δύο καθηγητές Οικονομικών επισημαίνουν ότι η διεύρυνση του κλαμπ των επιτηρούμενων μπορεί να λειτουργήσει προς όφελος της Ελλάδας.

χώρες. Εχει κάτω από την ομπρέλα της τον τραπεζικό τομέα. Τον κοινοποιάρει, θέλει να είναι σταθερός. Πρέπει να ξέρετε, όμως, ότι δανείζει τις ιρλανδικές τράπεζες με 1% και όχι το ιρλανδικό Δημόσιο. Στην Ιρλανδία, άλλωστε, το πρόβλημα είναι οι τράπεζες και όχι το Δημόσιο, όπως συμβαίνει στην Ελλάδα. Το να έχεις μια ανεξάρτητη Κεντρική Τράπεζα θεωρείτο πάντα εργαλείο διάσωσης της ευρωζώνης. Και θα παραμένει πιστεύω έτσι, με οποιαδήποτε αλλαγή της συνθήκης.

Είναι πανάκεια, τελικά, η έκδοση ευρωομόλογου; Ποια είναι η γνώμη σας;

Γ.Σ.: Σας είπα και προηγουμένως την άποψή μου: νομίζω ότι η απάντηση στο δίλημμα είναι καθαρή. Θα προχωρήσουμε αργά ή γρήγορα, με το καλό ή με το άσχημο, θα προχωρήσουμε σε μια περισσότερο ομοσπονδιακή μορφή στην ευρωζώνη. Τώρα, εάν αυτό θα γίνει είτε με ομόλογο είτε με αλλαγή του ρόλου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας είτε με έναν κοινό Οργανισμό Δημοσίου Χρέους δεν είναι σαφές αυτήν τη στιγμή. Το βέβαιο είναι, πάντως, ότι η κατάσταση όπως είναι σήμερα δεν μπορεί άλλο να συνεχιστεί.

ΓΚ.Χ.: Εγώ πιστεύω ότι θα φτιαχτούν δύο διαφορετικά ευρωομόλογα και θα επιλύσουν δύο διαφορετικά προ-

Αργά ή γρήγορα, με το καλό ή με το άσχημο, θα προχωρήσουμε σε μία ευρωζώνη περισσότερο ομοσπονδιακή

Γ. Στουρνάρας

βλήματα. Το ένα ευρωομόλογο θα δίνει τη δυνατότητα στις χώρες του Νότου που δεν μπορούν να δανειστούν να δανείζονται μέχρι ενός ορισμένου ποσού. Παράλληλα, θα υπάρχει και ένα άλλο ευρωομόλογο, το οποίο θα είναι ακριβό. Έτσι, και οι οικονομίες του Νότου θα καλυφθούν και οι Γερμανοί θα ικανοποιηθούν. Θα σας δώσω ένα παράδειγμα: Αν είσαι μια χώρα που έχεις χρέος πολύ μεγάλο σε σχέση με το μέγεθος της οικονομίας σου, αν το χρέος είναι δηλαδή πάνω από το 60%, αυτό το έξτρα, το επιπλέον, θα το αγοράσεις ακριβά. Το «φθινό» ευρωομόλογο θα αφορά χρέος μόνο μέχρι 60%.

Στην περίπτωση μας, το χρέος αναμένεται να προσεγγίσει το 2015 το 150-160%. Αν το ευρωομόλογο αφορά μόνο το 60%, το μεγαλύτερο μέρος θα παραμένει ακάλυπτο.

ΓΚ.Χ.: Ακριβώς. Γι' αυτό πιστεύω ότι το ελληνικό Δημόσιο, εφόσον μπούμε σε τροχιά ανάπτυξης και οργανώσουμε το κράτος μας καλύτερα, τότε θα πρέπει να πουλήσει περιουσία. Μόνο έτσι θα πέσει το χρέος. Με τους δικούς μου υπολογισμούς και ανάπτυξη 3% να έχουμε, δεν πρόκειται να ριζώσουμε το χρέος έως το 2020 κάτω από το 120-130% του ΑΕΠ.

[Στην κουβέντα επανέρχεται διαρκώς το Μνημόνιο. Παρατηρώ ότι η δημόσια συζήτηση μοιάζει να κινείται ανάμεσα σε δύο ορθοδοξίες: την ορθοδοξία της απόρριψης, που λέει «κανένα μνημόνιο», και την ορθοδοξία των αγορών, που λέει «αυτό και μόνο το Μνημόνιο». «Γιατί είναι λάθος», ερωτώ, «να διεκδικήσουμε μια ηπιότερη εκδοχή, όταν είναι προφανές ότι το φάρμακο σε πολλές περιπτώσεις δεν λειτουργεί». Η άποψη του Γκίκα Χαρδούβελη είναι ότι η Ελλάδα έπρεπε να υπογράψει το Μνημόνιο, επειδή δεν τη δάνειζε κανείς. «Επρεπε», λέει, «να πιούμε το πικρό ποτήρι κάπως άγαρμπα και γρήγορα. Τώρα», συνεχίζει, «οι ξένοι εκπλησσονται που οι Έλληνες είχαν την αυτοκή για αυτήν τη δραστηκή μείωση των ελλειμμάτων. Δεν είναι λίγο. Όταν κερδίζεις σε αξιοπιστία, κερδίζεις και σε διαπραγματευτική ισχύ».

Θα ήθελα τη γνώμη σας για την επιμήκυνση της αποπληρωμής του χρέ-

ους. Αρχικά δημιουργήθηκε η αίσθηση ότι παίρνουμε μια μικρή, αλλά κρίσιμη ανάσα. Πολλοί, ωστόσο, μιλούν πλέον για εξέλιξη με αρνητικό βάθος, καθώς, όπως υποστηρίζουν, η επιμήκυνση θα καθλώσει τη χώρα σε μόνιμη λιτότητα.

Γ.Σ.: Νομίζω ότι η επιμήκυνση είναι μια θετική εξέλιξη. Αν δείτε, η συσσώρευση χρεολυσίων μεταξύ 2014 και 2015 θα ήταν πάρα πολύ μεγάλη. Οι αγορές δύσκολα θα αναχρηματοδοτούσαν αυτό το χρέος. Για να το πω διαφορετικά, θα είχαμε μια θηλιά στον λαιμό που πολύ δύσκολα θα μπορούσαμε να τη χαλαρώσουμε. Τώρα, τουλάχιστον, μας δίνεται μια πρώτη ελπίδα, μια μικρή ανάσα -πολύ σωστά το είπατε πριν. Αλλά, προσέξτε. Το πρόβλημα δεν λύθηκε. Το μεγάλο καθήκον της Ελλάδας είναι να φέρει σε πέρας το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα και τη δημοσιονομική προσαρμογή.

ΓΚ.Χ.: Αν καταλαβαίνω καλά το

Το μεγάλο καθήκον της Ελλάδας είναι να φέρει σε πέρας το μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα και τη δημοσιονομική προσαρμογή

Γ. Στουρνάρας

Στουρνάρας και Χαρδούβελης συμφωνούν ότι η αναδιάρθρωση του χρέους θα ήταν ολέθρια για την ελληνική οικονομία και την κοινωνία.

ερώτημα, λέτε ότι η επιμήκυνση μπορεί να αποδειχθεί αρνητική εξέλιξη, επειδή ξαφνικά θα έχουμε τους Ευρωπαίους στον σβέρκο μας όχι για τρία χρόνια αλλά για δέκα. Η απάντηση είναι ότι, άσχετα με την επιμήκυνση, εμείς θα έχουμε και πρέπει να έχουμε τους Ευρωπαίους στον σβέρκο μας, γιατί είμαστε κι εμείς Ευρωπαίοι και πρέπει να μάθουμε να λειτουργούμε και στα δημοσιονομικά μας ως Ευρωπαίοι.

[Έχει απομακρυνθεί το σενάριο της κρεοκοπίας; Οι δύο καθηγητές συνομιλητές μας λένε ότι, θεωρητικά, δεν μπορεί να αποκλειστεί 100%. Τονίζουν ωστόσο και οι δύο ότι οι υγιείς δυνάμεις της ευρωζώνης και των αγορών δεν επιθυμούν να κρεοκοπήσει καμία χώρα και προωθούν διαδικασίες εξυγίανσης με αυστηρά προγράμματα και μεταρρυθμίσεις.

«Μπορούμε να αποφύγουμε την περιπέτεια», λέει ο Γκίκας Χαρδούβελης, «αν προχωρήσουμε συντονισμένα και συντεταγμένα». «Υπάρχουν μεγάλα περιθώρια», προσθέτει ο Γιάννης Στουρνάρας. «Η Ελλάδα μοιάζει ακόμα με οικονομία... σοβιετικού τύπου. Η απελευθέρωση επαγγελματιών και αγορών θα προσθέσει όφελος και η αξιοποίηση της περιουσίας μπορεί να εξοφλήσει δημόσιο χρέος.»]

Θα ξαναβρούμε για δανεισμό στις αγορές όταν θα έχουμε πείσει ότι η οικονομία μας τρέχει και αντέχει

Γκ. Χαρδούβελης

Μύθοι και αλήθειες για την αναδιάρθρωση...

Υπάρχουν αναλυτές και πολιτικοί πρόσωπα που θεωρούν ότι στην Ελλάδα η έννοια της αναδιάρθρωσης του χρέους έχει δαιμονοποιηθεί. Θα ήθελα το σχόλιό σας.

Γ.Χ.: Δεν πιστεύω ότι η επιλογή της αναδιάρθρωσης του χρέους είναι προς το συμφέρον αυτήν τη στιγμή της Ελλάδας. Αν ήταν να το κάνουμε, έπρεπε να γίνει πριν μπούμε στο Μνημόνιο. Αλλά και τότε θα επικρατούσε πανικός σε όλη την Ευρώπη. Αν είχαμε ένα haircut, ένα «κούρεμα» της τάξης του 30%, θα έχαναν τα χρήματά τους πολλές γερμανικές, γαλλικές, βελγικές και ελβετικές τράπεζες.

Οι Έλληνες θα έχαναν τα χρήματά τους;

Γ.Χ.: Τα ασφαλιστικά μας Ταμεία, που έχουν επενδύσει σε ομόλογα, θα έχαναν ένα μεγάλο κομμάτι των χρημάτων τους. Οι ελληνικές τράπεζες θα τα έβγαζαν πέρα, επειδή έχουν ισχυρή κεφαλαιακή βάση. Θα είχαν, ωστόσο, τεράστιες απώλειες και θα γίνονταν έρμαιοι εξαγορών.

Για το μέσο ελληνικό νοικοκυριό τι θα σήμαινε αναδιάρθρωση του χρέους;

Γ.Χ.: Εντάξει, αν μη δαιμονοποιούμε τα πράγματα. Τις καταθέσεις δεν θα τις ακούμπαγε κανείς. Πιθανώς θα επηρεάζονταν οι συντάξεις, λόγω των μεγάλων απωλειών των Ταμείων.

Κύριε Στουρνάρα, τι λέτε;

Γ.Σ.: Η άποψή μου είναι ότι αν πηγαίναμε εθελοντικά να κηρύξουμε μόνοι στάση πληρωμών, κάτι τέτοιο θα δημιουργούσε πολύ μεγάλο πρόβλημα και στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Δεν είμαστε μόνοι μας. Ακόμα όμως και αν το κάναμε, αγνοώντας την υπόλοιπη Ευρώπη, θα βρισκόμασταν εκτός αγορών για πάρα πολλά χρόνια. Μην ξεχνάτε ότι στην Αργεντινή, μετά από δέκα χρόνια, τα spreads παραμένουν στις 700 μονάδες. Στην ουσία, δεν μπορούν να δανειστούν.

Κάποιοι ενδέχεται να σας πουν ότι κινδυνολογείτε...

Αγνοούν την πραγματικότητα. Η Ελλάδα δεν είναι τόσο εύφορη χώρα όσο η Αργεντινή και έχουμε πολύ μεγαλύτερο έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών. Για να το πω απλά, αυτό σημαίνει ότι την επόμενη ημέρα δεν θα είχαμε πετρέλαιο να κινηθούμε, δεν θα είχαμε τρόφιμα, οι εγγυήσεις των ελληνικών τραπεζών δεν θα μέτραγαν καθόλου, θα ήμασταν παρίες, ενδέχεται να μας πέταγαν και έξω από την ευρωζώνη, που θα ήταν και το τέλος μας.

Ζητώ μια πρόβλεψη και από τους δυο σας: Πότε εκτιμάτε ότι θα μπορέσουμε να ξαναβρούμε για δανεισμό στις αγορές;

Γ.Σ.: Κοιτάξτε, είναι δύσκολο να το πει κανείς... Εάν το πρόγραμμα πάει καί ευχύν, εγώ θα έβλεπα τέλος του 2012 με αρχές του 2013.

Γ.Χ.: Θα μπορέσουμε να ξαναβρούμε μόνο άμα δούμε την ύφεση να τελειώνει, την ανάπτυξη να έρχεται και λίγο-πολύ το Μνημόνιο να εφαρμόζεται. Τότε, δηλαδή, που θα έχουμε πείσει τις αγορές ότι η οικονομία μας τρέχει και αντέχει.

Κατά τη γνώμη σας, τίθεται θέμα καταβολής της τέταρτης δόσης;

Γ.Σ.: Δεν το φοβάμαι. Νομίζω ότι η κυβέρνηση, αν όχι 100%, τουλάχιστον σε μεγάλο ποσοστό, ακολουθεί το χρονοδιάγραμμα. Αρα,

Στουρνάρας και Χαρδούβελης εκτιμούν ότι απαιτείται πιο στιβαρή διοίκηση και οργάνωση του κράτους

εάν ένα ή δύο μέτρα δεν έχουν ληφθεί, κανείς δεν πρόκειται να μας πει ότι δεν θα πάρουμε τα χρήματα. Πιστεύω, πάντως, ότι υπάρχει μεγάλο περιθώριο βελτίωσης. Πρέπει να βελτιωθεί το management. Νομίζω ότι εκεί, σήμερα, έχουμε πρόβλημα οργάνωσης και διοίκησης.

Τι εννοείτε;

Γ.Σ.: Απ' ό,τι φαίνεται, υπάρχουν αρκετοί υπουργοί που δεν πιστεύουν αυτό που κάνουν. Θεωρούν ότι τους επιβάλλεται. Κάνουν λάθος. Αυτά τα μέτρα δεν είναι επιβεβλημένα επειδή το λέει το Μνημόνιο. Είναι μέτρα ορθολογικά, που, ούτως ή άλλως, έπρεπε να γίνουν. Θέλετε παραδείγματα; Οι καθυστερήσεις στο ΕΣΠΑ. Θα μπορούσαν να έχουν γίνει επενδύσεις πενήντα δισεκατομμυρίων σε κλάδους που έχουμε περιθώριο, όπως είναι οι μεταφορές, τα αεροδρόμια, η πράσινη ενέργεια. Υπάρχουν γραφειοκρατικές αγκυλώσεις, υπάρχουν απαλλοτριώσεις, υπάρχουν κωροθετήσεις γης, που πρέπει επιτέλους να τελειώνουν.

Προ ημερών, ο πρόεδρος του ΣΕΒ πρότεινε μια δέσμη-σοκ για τα εργασιακά. Μπορεί η ελληνική κοινωνία να περάσει σε μοντέλα απασχόλησης έξι ημερών ή σε σενάρια περικοπής των υπερωρι-

ών; Σε τι, πέραν της κερδοφορίας των επιχειρήσεων, θα βοηθούσε κάτι τέτοιο;

Γ.Χ.: Νομίζω ότι στη συγκυρία που βρισκόμαστε είναι σημαντικό να μαζευτούν τα έξοδα και των εταιρειών και του κράτους. Η οικονομική λογική λέει ότι είναι προτιμότερο να προσπαθήσεις να μην ανεβεί πολύ η ανεργία, να μην έχουμε απολύσεις, αλλά να έχουμε μειώσεις μισθών. Αυτό λέει η οικονομική λογική και αυτή πρέπει να είναι η προσπάθεια.

Γ.Σ.: Να θυμίσω το παράδειγμα της Γερμανίας, η οποία πέρυσι, παρά το γεγονός ότι είχε ύφεση 5%, η ανεργία δεν αυξήθηκε καθόλου. Πώς συνέβη; Μειώθηκαν οι ώρες εργασίας και οι μισθοί. Στην ουσία, μοιράστηκε η ίδια πίτα σε περισσότερους και δεν υπήρξε πρόβλημα κοινωνικό.

Κύριε Στουρνάρα, η πιο δημοφιλής ρητορική στις μέρες μας είναι η αναπτυξιακή. Κι όμως. Η ύφεση καλπάζει.

Γ.Σ.: Να παρατηρήσω ότι σε αντίθεση με όσα λέγονται για το μέγεθος της δημοσιονομικής προσαρμογής που έγινε την πρώτη χρονιά, η ύφεση ίσως δεν είναι τόσο μεγάλη. Τώρα βέβαια θα μου πει κάποιος, πώς δεν είναι μεγάλη όταν τρέχει με 4%; Κοιτάξτε, άλλες χώρες με παρόμοια δημοσιονομική προσαρμογή πέσανε σε πολύ μεγαλύτερη ύφεση από την Ελλάδα. Επομένως η Ελλάδα ως οικονομία σε προσαρμογή φέρεται μάλλον καλά, τουλάχιστον προς το παρόν. Βέβαια, θα μπορούσαν να γίνουν ορισμένα πράγματα διαφορετικά. Θα μπορούσαμε να μην είχαμε κόψει τόσο πολύ το πρόγραμμα δημόσιων επενδύσεων ή να τα είχαμε πάει καλύτερα στη φοροδιαφυγή, όπου πράγματι άργησε να οργανωθεί το υπουργείο Οικονομικών.

[Οι οικονομολόγοι μοιάζουν με τους γιατρούς. Υποδεικνύουν θεραπείες, προτείνουν φάρμακα, προβλέπουν την εξέλιξη της νόσου. Δεν βάζουν στοιχεία. Το ίδιο κάνουν και οι συνομιλητές μου. Ο Γιάννης Στουρνάρας, για παράδειγμα, θεωρεί ότι τα πράγματα θα πάνε καλά «αν κάψουμε το λίπος που συσσωρεύτηκε πάνω στο σώμα της ελληνικής οικονομίας». «Θα τα καταφέρουμε;», τον ερωτώ. «Πρέπει», είναι η απάντηση. «Στιβαρό χέρι χρειάζεται στη διοίκηση και την οργάνωση και θα εκπλήξουμε τις αγορές». Παρόμοια είναι και η άποψη του Γκίκα Χαρδούβελη: «Το θέμα», λέει, «είναι οι κυβερνήτες να γίνουν managers. Αν μπουν όλοι στο παιχνίδι και βοηθήσουν, νομίζω ότι μπορούμε να τα καταφέρουμε.»]